

canemàs

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

L'associacionisme universitari de cultura popular. Naturalesa i pràctiques tecnològiques

NOEMÍ BARRERA GÓMEZ

13

MONOGRÀFIC:
TERCER PREMI
BEQUES D'ESTUDI

Associacionisme
Cultural **Català**

canemàs

revista de pensament associatiu

núm. 13 (monogràfic: «L'associacionisme universitari de cultura popular.

Naturalesa i pràctiques tecnològiques»)

L'ENS DE L'ASSOCIACIONISME CULTURAL CATALÀ és una iniciativa de la Federació de Grups Amateurs de Teatre de Catalunya, el Moviment Coral Català, la Federació Catalana de Societats Musicals, la Confederació Sardanista de Catalunya, l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya, l'Agrupament d'Esbarts Dansaires, el Gran Orient de Catalunya, l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya, la Coordinadora de Trabucaires de Catalunya, la Federació Catalana de Pessebristes, ADIFOLK, el Moviment Laic i Progressista, la Fundació Paco Candel, la Coordinadora de Pastorets de Catalunya, la Federació de Diables i Dimonis de Catalunya, el Secretariat de Corals Infants de Catalunya, la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, la Federació Catalana de Catifaires, la Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona - La Casa dels Entremesos, l'Associació Catalana de Puntaires, la Federació de Colles de Falcons de Catalunya, la Federació d'Associacions i Clubs UNESCO de Catalunya, l'Associació d'Establiments Emblemàtics i la Federació Catalana dels Tres Tombs. Entitats adherides: XarxaAteneu, Casals Joves de Catalunya, Federació Cors de Clavé Catalunya Nord i Coordinadora de Ball de Bastons de Catalunya.

Entitat acreditada per la UNESCO per a la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial.

CONSELL EDITORIAL

Àlvar Andrés, Gemma Aguilera, Pere Baltà, Oriol Cendra, Enric Cirici, Joan-Ramon Gordo, Èric Jover, Joan Maluquer, Josep Santesmases i Josep Viana

El treball present ha estat guanyador de la 3a Beca d'Estudis de l'Associacionisme Cultural Català 2016, convocada per l'Ens de l'Associacionisme Cultural Català

Autoria: Noemí Barrera Gómez

Assessorament del treball: Marta Rovira i Enric Saurí

Coordinació de l'edició: Joan-Ramon Gordo i Monraveda

Jurat de la Beca d'Estudis de l'Associacionisme Cultural: Jaume Ayats, Pere Baltà, Andreu Caralt, Antoni Carné, Miquel-Àngel Essomba, Josep Fornés, Pere-Joan Pujol, Marta Rovira, Josep Santesmases, Enric Saurí, Jaume Sobrevals, Joan-Manuel Tresserras, Milagros Vallès i Josep Viana. Secretari del jurat: Joan-Ramon Gordo

Edita: Ens de l'Associacionisme Cultural Català (www.ens.cat)

Correspondència: Ens de l'Associacionisme Cultural Català
Carrer de València 558, 6è 1a 08026 Barcelona (El Barcelonès)
Tel. (34) 93 269 10 42, www.ens.cat, info@ens.cat

© Ens de l'Associacionisme Cultural Català

Els judicis i opinions expressats en els articles publicats a la revista són exclusivament responsabilitat de l'autor. L'opinió de Canemàs, revista de pensament associatiu només s'expressa a l'editorial.

AMB EL SUPORT DE:

Ajuntament
de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Diputació
de Barcelona
xarxa de municipis

Disseny gràfic

Faino Comunicació
www.faino.com

Correcció lingüística

Maria Cabrera Callís

Fotografia

Stefano Puddu

PVP d'aquest número

7,00 €

Subscripció anual

12,00 € (2 números)

Impressió

Novoprint
(Impressa a Catalunya)

ISSN: 2014-5519

Dipòsit legal
B-4484-2012

07	EDITORIAL
11	PRESENTACIÓ. L'ASSOCIACIONISME UNIVERSITARI DE CULTURA POPULAR. NATURALES I PRÀCTIQUES TECNOLÒGIQUES.
15	SÍNTESI CONCLUSIVA DE L'ESTUDI
16	La cultura popular en l'entorn universitari i el suport associatiu
19	Moviment associatiu universitari de cultura popular
25	El món associatiu cultural universitari i la tecnologia
43	L'ESTUDI
44	1. L'associacionisme en l'entorn universitari
	1.1 La universitat: un espai associatiu
	1.2 Institucionalització del teixit associatiu universitari: el registre i el cens
50	2. Panorama actual de l'associacionisme universitari
	2.1 El registre d'associacions: un observatori del teixit associatiu
	2.2 Distribució geogràfica del teixit associatiu
	2.3 El lloc específic de la cultura popular a la xarxa associativa
	2.3.1 Delimitació dels àmbits associatius universitaris. Rellevància del moviment ludicocultural respecte dels altres àmbits associatius
	2.3.2 La situació de la cultura popular dins l'associacionisme universitari. Impacte en el moviment ludicocultural i diversitat de manifestacions
83	3. L'impacte de les noves tecnologies en la comunitat universitària
	3.1 L'assimilació de les tecnologies en l'entorn universitari
	3.2 Els mil·lennistes: la generació tecnològica
	3.3 L'associacionisme universitari i les noves tecnologies

94	4. L'objecte d'estudi: l'associacionisme de cultura popular i les noves tecnologies
	4.1 Un camp d'estudi doble: la vida associativa universitària i la qüestió tecnològica
	4.1.1 Paràmetres estudiats sobre la vida associativa universitària
	4.1.2 Paràmetres estudiats sobre la qüestió tecnològica
	4.2 Criteris per a una delimitació de la població d'estudi
103	5. Idiosincràsia de la realitat associativa universitària
	5.1 Possibilitat de configuració de models associatius
	5.2 Anàlisi de la vida associativa en l'entorn universitari
	5.2.1 Presentació dels col·lectius
	5.2.2. Context de formació i de formalització
	5.2.3. Trets morfològics
	5.2.4. Elements configuratius de la posició social associativa
	5.2.5. Els àmbits associatiu i cultural: pràctiques i discursos
198	6. Usos, necessitats i possibilitats de les noves tecnologies
	6.1 Configuració dels models d'ús tecnològic associatiu en l'entorn universitari
	6.2 Model actiu d'àmplia implementació
	6.2.1 Facebook: l'eina més versàtil
	6.2.2 Facebook: funcionament i limitacions de la difusió de la informació
	6.2.3 Twitter: entre la funcionalitat específica i la manca de sentit
	6.2.4 Instagram i Youtube: la rellevància de l'impacte (audio)visual
	6.3 Model semiactiu d'implementació reduïda
	6.3.1 Facebook: l'eina principal de projecció externa
	6.3.2 Té sentit l'ús associatiu de Twitter en l'àmbit de la cultura popular?
	6.4 Model actiu d'escassa implementació
227	7. Entre la llum i les ombres. Avantatges i desavantatges de les eines tecnològiques
	7.1 El lloc web associatiu
	7.1.1 Integració, usos i expectatives del lloc web associatiu
	7.1.2 Peculiaritats de la gestió de llocs web
	7.2 Són necessàries les intranets?

7.3 De la practicitat a la manca de funcionalitat. Usos, pràctiques i possibilitats de la missatgeria

7.4 Són efectives les eines de gestió de col·lectius? Doodle, Google Calendar, Google Drive i les eines de gestió de recursos

259 ANNEX

260 Context general de les noves tecnologies

260 1. Què són les noves tecnologies?

264 2. Usos i aplicabilitat de les noves tecnologies

267 3. Tipologia de les noves tecnologies

3.1 Programari

3.1.1 Llocs web i blogs

3.1.2 Xarxes socials

3.1.3 Intranets i plataformes d'ensenyament virtual o d'aprenentatge en línia

3.1.4 Eines de comunicació

3.1.5 Eines d'organització

3.1.6 Altres eines

3.2 Maquinari

282 Recull de bones pràctiques

282 Xarxes socials

286 Llocs web

288 Missatgeria instantània

289 Altres eines tecnològiques

293 Referències bibliogràfiques

296 L'AUTORA

298 ÍNDEX DE NÚMEROS ANTERIORS

EDITORIAL

Des de la constitució de l'Ens de l'Associacionisme Cultural Català ens vam marcar, entre altres objectius, el de potenciar la reflexió i el debat al voltant del que comunament anomenem associacionisme cultural. I ho vam fer mitjançant diverses eines, en funció dels diferents espais que hem anat creant i impulsant.

Des d'aquesta perspectiva, potenciar la investigació, la recerca i la reflexió al voltant del fet associatiu és un dels propòsits. El *Canemàs* monogràfic que teniu a les mans obeeix a aquesta necessitat i a aquests objectius.

De fet, en aquest *Canemàs* número 13 coincideixen dues d'aquestes eines. Per una banda, la mateixa publicació, que des dels darrers anys i amb periodicitat semestral anem editant i publicant per donar a conèixer propostes, testimoniatges i reflexions vistos des d'una perspectiva transversal, i, per l'altra, la convocatòria de la Tercera Beca d'Estudi de l'associacionisme cultural català.

A la convocatòria d'aquesta beca s'afirmava:

Es convoca la tercera beca per al millor projecte d'estudi sobre l'associacionisme cultural català, les seves pràctiques i els seus valors, entesos des d'una perspectiva àmplia i transversal, amb voluntat de divulgació i de contribuir al pensament associatiu des de l'anàlisi i l'elaboració de propostes. En aquest sentit, l'estudi, innovador i inèdit, podrà tenir un caràcter històric, sociològic, etnogràfic, antropològic, econòmic, de desenvolupament tècnic, etc. En aquesta tercera edició es valoraran especialment els treballs orientats a l'estudi i les propostes sobre les aplicacions de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) a les necessitats de l'associacionisme cultural català.

Després de diverses valoracions, el jurat, format per Jaume Ayats, Pere Baltà, Andreu Caralt, Antoni Carné, Miquel Àngel Essomba, Pep Fornés, Pere-Joan Pujol, Josep Santesmases, Enric Saurí, Jaume Sobrevals, Joan-Manuel Treserras, Milagros Vallès i Josep Viana, i Joan-Ramon Gordo actuant-hi com a secretari, va acordar de declarar com a guanyador de la Tercera Beca d'Estudi de l'Associacionisme Cultural Català el projecte presentat per Noemí Barrera amb el títol «L'associacionisme universitari de cultura popular. Naturalesa i pràctiques tecnològiques».

El jurat va entendre que la proposta guanyadora estudia la relació entre Internet i l'associacionisme de cultura popular en un àmbit molt concret, el de la universitat. Conscient que en els darrers anys s'ha produït un creixement molt notable d'associacions de cultura popular en l'àmbit universitari a Catalunya, aquest treball té la voluntat d'oferir un anàlisi acurat per respondre, entre d'altres, a la pregunta sobre la relació que hi ha entre Internet i l'associacionisme cultural, i també vol oferir algunes pautes pràctiques per a les associacions.

PRESENTACIÓ

**L'associacionisme
universitari
de cultura
popular.
Naturalesa
i pràctiques
tecnològiques**

Quin impacte ha tingut Internet en la cultura popular i tradicional? Aquesta pregunta, que Noemí Barrera es fa en l'estudi que teniu a les mans, és del tot pertinent, avui, atès que Internet forma part de totes les activitats socials. En el cas de la cultura popular i tradicional cal pensar que Internet pot incidir també en les formes de comunicar, però també en les formes de relació associativa. Noemí Barrera ha decidit estudiar aquesta relació entre Internet i l'associacionisme cultural en un àmbit molt concret, el de la universitat, per tal d'elaborar una anàlisi molt aproximada dels usos que es fan de les tecnologies de la informació i de les xarxes socials. Aquesta decisió metodològica sobre l'àmbit d'estudi ens permet respondre a una altra qüestió.

Com s'impliquen els joves en la cultura popular i tradicional? Per mirar de respondre a aquesta pregunta hauríem d'abordar diferents aspectes. D'una banda, hauríem de veure com s'implica la gent jove en les entitats de cultura popular i tradicional. D'altra banda, hauríem de veure si la gent jove promou entitats juvenils de cultura popular i tradicional. Això darrer pot semblar estrany, però en realitat no és gens excepcional si observem l'àmbit universitari, en el qual els joves s'organitzen per crear associacions de menes molt diverses. Precisament, en els darrers anys s'ha produït un creixement molt notable d'associacions de cultura popular en l'àmbit universitari a Catalunya. Per això és del tot pertinent que es faci un estudi, com el de Noemí Barrera, sobre la cultura popular en aquest àmbit.

Si tenim en compte que l'ús d'Internet i les xarxes socials és més accentuat en les generacions més joves, i que en l'àmbit universitari s'ha desplegat una xarxa associativa pròpia, cal prendre aquest estudi com una prova pilot del que pot ser l'anàlisi de la relació entre Internet i la cultura popular i tra-

dicional. En aquest sentit, podem considerar que l'estudi de Barrera és un exemple excel·lent de com abordar aquest tipus d'anàlisi. Per tant, considerem que pot servir per orientar futurs treballs sobre aquesta matèria.

L'altra virtut de l'estudi és que, a més d'analitzar la situació, planteja algunes claus sobre les potencialitats en l'ús d'Internet, de manera que pot ajudar les mateixes associacions de cultura popular a desplegar les estratègies comunicatives, ja que el treball que llegireu proposa algunes solucions tenint en compte les funcionalitats observades en els usos mateixos de les entitats. Per tant, en aquest cas s'acompleix la doble finalitat que es pretenia: oferir un anàlisi acurat per respondre a la pregunta inicial sobre la relació entre Internet i l'associacionisme cultural, i oferir algunes pautes pràctiques per a les associacions.

Així també s'acompleix la missió de la revista Canemàs d'oferir al món de la cultura popular i tradicional un mirall de si mateix, una eina d'anàlisi i reflexió que contribueixi a la maduració d'un sector fonamental en el nostre desenvolupament com a societat cohesionada, desperta i activa. Per part nostra ha estat un plaer tutoritzar el treball i acompanyar Noemí Barrera des de l'inici per resoldre qüestions metodològiques. Uns esculls que Barrera ha superat de forma rigorosa i superant en tot moment els obstacles que el treball de camp presentava. Cal felicitar l'autora per la capacitat i la tenacitat a l'hora d'abordar un treball de camp que ha comportant una feina ingent d'entrevistes, recull de dades i anàlisi sistemàtica de la informació. Cal felicitar-la també perquè sabem del cert que la seva aportació serà fonamental en aquest procés de reflexió i millora de les estratègies associatives de la cultura popular i tradicional que la revista es proposa.

Marta Rovira i Enric Saurí